

Representantforslag 3 S

(2011–2012)

fra stortingsrepresentantene Erna Solberg, André Oktay Dahl, Anders B. Werp, Svein Harberg og Siri A. Meling

Dokument 8:3 S (2011–2012)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Erna Solberg, André Oktay Dahl, Anders B. Werp, Svein Harberg og Siri A. Meling om en bredt anlagt politistudie og økt samfunnssikkerhet

Til Stortinget

Bakgrunn

Forslagsstillerne vil med dette representantforslaget invitere Stortinget til å samle seg om noen sentrale prinsipper som må ligge til grunn for oppbyggingen av beredskapsnivået i Norge.

Helhetlig beredskap

Forslagsstillerne viser til at representanter fra Høyre tidligere har fremmet forslag om at det må utarbeides en politistudie. Fremtidens politi må tilpasses fremtidens kriminalitetsutfordringer. Dette er etter forslagsstillerne oppfatning et nødvendig, men ikke tilstrekkelig, perspektiv for den beredskapsheving det er behov for i Norge. Politistudien må derfor ikke begrenses til å omfatte kun politietaten. Samfunnets beredskapsbehov må vurderes i et bredt perspektiv. Behovene Forsvaret, Heimevernet, Sivilforsvaret, Norsk Luftambulanset, Tollvesenet og politireserven har, må sees samlet. Organisasjonsstrukturene, sambruk av personell og materiell for optimal ressursutnyttelse, varsling og kommunikasjonsutfordringer, kompetanseoppbygging og det juridiske rammeverket er sentrale komponenter i denne beredskapsoppbyggingen. Det er samfunnsøkonomisk gode grunner til at man bør se slike ressurser i sammenheng. Forslagsstillerne mener en politistudie må vise hvordan dette samarbeidspotensialet mellom

justis- og forsvarssektoren kan realiseres til samfunnets beste. Målet med en slik gjennomgang er å etablere økt samfunnssikkerhet, samtidig som fundamentale verdier som rettssikkerhet og demokrati blir godt ivarettatt og videreført.

Forslagsstillerne viser til at regjeringen har nedsett 22. juli-kommisjonen, som skal gjennomgå alle aspekter ved terrorangrepet, herunder beredskapsnivået i Norge. Dette er et svært viktig arbeid. Kommisjonen skal få nødvendig tid til å fullføre sine utredninger. Etter forslagsstillerne oppfatning må imidlertid beredskapshevingen initieres parallelt med kommisjonens arbeid. Det vil være utilstrekkelig å avvete kommisjonens konklusjoner før Stortinget foretar nødvendige forbedringer fra dagens nivå.

Bevaring av nærpolitimodellen / Behovet for et nært og tilgjengelig politi

St.meld. nr. 42 (2004–2005) slår fast at norsk politi skal være lokalt forankret. Stortinget sluttet seg enstemmig til hovedlinjene i denne, jf. Innst. S. nr. 145 (2005–2006). Nærpolitimodellen er under press. Politiet er for dårlig bemannet. Et tilstedeværende politi er helt avgjørende for å kunne skape trygge lokalsamfunn. Forslagsstillerne godtar ikke at fraværet av politi skaper lovtomme rom.

Uten tilstrekkelige midler vil politiets evne til å slå tilbake mot kriminalitet bli gradvis svekket. Over tid medfører dette en situasjon hvor en ikke er i stand til å møte utfordringene kriminalitetsutviklingen stiller oss overfor. Norges geografi og demografi og hensynet til nærhet og responstid tilsier at politidekningen bør være høyere enn i land som er mindre i utstrekning. Politiet må til enhver tid ha det utstyret som gjør at oppdragene kan løses med nødvendig grad av hurtighet, presisjon og sikkerhet. Forslagsstillerne vil understreke at Høyre er åpne for en strukturdebatt, inkludert en vurdering av organiseringen

av politiet og lensmannsetaten. Men forslagsstillerne stiller den helt klare forutsetning at eventuelle endringer skal bidra til å bringe mer politikraft ut til befolkningen, ikke mindre.

Forslagsstillerne håper et samlet storting vil ha et ønske om å bygge en større politistyrke i kampen mot kriminalitet i nærmiljøet, på nasjonalt plan og på tvers av landegrenser.

Forslagsstillerne vil også understreke at et lokalt forankret politi er viktig for å få god effekt av forebyggende arbeid rettet mot ungdom.

Behovet for en politistudie

Forslagsstillerne viser til at et samlet storting de siste årene har uttrykt et ønske om å bedre politiets ressurs situasjon og øke bemanningen for å oppnå forbedret tilgjengelighet og beredskap for publikum. Etter forslagsstillerne syn vil et bredt politisk forlik om videreutviklingen av politiet sikre nødvendig forutsigbarhet. Målsettingen er en forpliktende opptrappingsplan for politiet, tilsvarende langtidsplanleggingen i Forsvaret. Behovet for en slik opptrapping har vært tydelig over lang tid.

Forslagsstillerne vil særlig fremheve de mange problemene som har vært med politiets IKT-systemer. Gjennom flere år har ulike tekniske problemer skapt redusert sikkerhet i politiets datasystemer, medført lavere beredskap i politiet og gitt lengre saksbehandlingstid. Daværende politidirektør Ingelin Killengreen anbefalte allerede i 2006 at det ble satt av midler til nødvendige oppgraderinger av IKT-systemene. Konsekvensen av at dette ikke ble initiert tidlig nok er nå at betydelige deler av politiets driftsbudsjett anvendes til dette arbeidet, på bekostning av driftsbudsjettene til landet politidistrikter. Utarbeidelse av en politistudie da representanter fra Høyre opprinnelig fremmet dette forslaget, kunne ha medført at kunnskapen om de store manglene i IKT-systemene hadde blitt synliggjort tidligere, og problemene kunne ha blitt vesentlig mindre.

Forslagsstillerne viser videre til at justiskomiteens medlemmer ved behandlingen av St.meld. nr. 51 (2000–2001), Helikopter i politiet, sto samlet om merknadene hvor behovet for døgnbasert beredskap for politihelikopteret:

«Komiteen mener det er på tide at det etableres en egen helikoptertjeneste i politiet. Tjenesten skal være døgnbasert med høy beredskap. Komiteen mener det er avgjørende viktig å etablere tjenesten som en egen tjeneste på linje med for eksempel hundepatruljen, narkotika- og antiterror tjenesten.

Komiteen viser til at en rekke land i Europa har en helikoptertjeneste i politiet. Komiteen har merket seg at prosjektgruppen som evaluerte prosjektet med politihelikopter, påpekte at dette representerte en kvalitetsheving gjennom "økt effektivitet, ressursbesparelser og bedre utført polititjeneste". Det er komite-

ens oppfatning at et politihelikopter vil være nyttig på mange felter av politiets arbeidsområder.»

Etter forslagsstillerne oppfatning medfører en døgnbasert helikoptertjeneste en vesentlig beredskapsheving.

Forslagsstillerne imøteser behandlingen av den varslede stortingsmeldingen på bakgrunn av de utarbeidede driftsanalysene og arbeidet med resultatreform. Det er etter forslagsstillerne oppfatning en fornuftig fremgangsmåte å involvere Stortinget i disse prosessene. Behandlingen av stortingsmeldingen vil trolig finne sted vårsesjonen 2012. Forslagsstillerne mener imidlertid det allerede nå er behov for at Stortinget gir klart uttrykk for tverrpolitisk enighet om behovet for en kraftfull opptrapping av politiets ressurs situasjon og bemanning i årene som kommer. Det er ingen gode grunner til å vente med å sende disse signalene fra Stortinget. Politistudien er noe helt annet og mer enn Politidirektoratets bemanningsstudie og arbeidet med resultatreform.

Driftsanalysen i politiet viste at hovedutfordringen for norsk politi er at det er for få politifolk sammenliknet med antallet innbyggere. Det er større avstand mellom oppgaver og totalressurser enn for 6–7 år siden. Sett i lys av befolkningsøkningen er bemanningen i politiet svekket de senere årene. En styrking av politiets grunnbemanning er en forutsetning for å opprettholde den vedtatt desentraliserte politistrukturen, et lokalt forankret politi og en akseptabel responstid.

Bemanningsøkning i politiet

Bemanningsrapporten «Politiet mot 2020», fra 2008, viste hvordan bemanningen i politiet kunne økes med 2 700 polititjenestemenn og 1 000 sivilt ansatte frem til 2020, fra nivået i 2008. Hvis dette følges opp, vil politidekningen i Norge nærme seg 2,0 politiårsverk per 1 000 innbyggere. Daværende politidirektør Ingelin Killengreen skrev følgende i forordet til bemanningsrapporten:

«Det er forholdsvis enkelt å beregne utdannings- og ressursbehov som må dekkes dersom politibemanningen skal fortsette på dagens nivå. Bemanningsprosjektet har imidlertid funnet det nødvendig å strekke seg utover dette, og med utgangspunkt i forventet samfunnsutvikling og kriminalitetsutvikling mener vi at bemanningen må øke fra dagens 1,8 årsverk pr. 1 000 innbyggere til minimum 2,0 årsverk pr. 1 000 innbyggere. I seg selv er dette en beskjeden økning – ikke minst når den forutsettes å skje over år.»

Politiet er tillagt stadig flere og mer spesialiserte oppgaver de senere årene. Dette viser at samfunnet har stor tiltro til politietatens evne og vilje til å være en sentral bidragsyter på et mangfold av samfunnets ulike arenaer. En forutsetning for at oppdragene skal

kunne løses er at politiet er dimensjonert ut fra en helhetlig vurdering av behovene. Forslagsstillerne deler oppfatningen om at målsettingen om 2,0 politiårsverk per 1 000 innbyggere innen 2020 bør ansees som et minimumsmål.

Forslagsstillerne vil fremheve at det er mulig å oppnå en høyere politidekning enn 2,0 årsverk per 1 000 innbyggere når vi nærmer oss 2020, fordi opptaket til Politihøgskolen nå er på 720 studenter årlig. I bemanningsrapporten dokumenteres det at et opptak på 560 studenter ville ha muliggjort en politidekning på 2,0 i 2020, forutsatt at prognosene for befolkningsøkning var korrekte. Det har senere vist seg at disse var for lave. Etter forslagsstillerne oppfatning er det derfor nødvendig at det høye opptaket videreføres i årene som kommer. Forslagsstillerne viser til at Høyre tidligere har lagt frem en plan for å øke antallet politifolk med 2 000 innen 2016, ut fra nivået i 2009. Dette er fortsatt realiserbart, men forutsetter klare politiske prioriteringer. Til sammenligning er Sveriges politidekning ca 2,2 polititjenestemann per 1 000 innbyggere, etter at den borgerlige regjeringen har gjennomført en massiv økning i landets politikraft.

Bemanningsrapporten viser hvordan politidekningen kan økes. Det bemanningsrapporten derimot ikke inneholder, er en sammenligning av forventet kriminalitetsutvikling og bemanningsbehovet i politiet for å møte denne utviklingen. Derfor bør politistudien utarbeides parallelt med bemanningsøkningen.

Utarbeidelsen av en bredt anlagt politistudie vil derfor vise hvilke rammebetingelser som er nødvendige for politiet i det kommende tiåret. Politistudien bør deretter danne grunnlaget for en langtidsplan for politiet. Slik vil muligheten for forutsigbarhet og stabilitet i politiets planlegging sikres over tid.

Kostnadsanslagene for å gjennomføre opptrappingen, som også er skissert i bemanningsrapporten, vil avhenge av flere eksterne faktorer – eksempelvis lønnsøkningene i etaten. Forslagsstillerne legger derfor til grunn at anslaget i bemanningsrapporten om en total kostnad på ca. 2,5 mrd. kroner må oppjusteres. Så langt Stortinget er kjent med, vil oppgraderingene av politiets IKT-systemer koste i størrelsesorden 2,2 mrd. kroner, hvorav 430 mill. kroner er brukt i 2010 og 2011. Kostnadene ved overgang til nytt nødnett, oppgradering av bilpark og annet utstyr vil også medføre behov for store ressursøkninger til politiet i årene som kommer.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

f o r s l a g :

Stortinget ber regjeringen starte arbeidet med en bredt anlagt politistudie, hvor optimal utnyttelse av samfunnets beredskapsressurser vurderes samlet.

6. oktober 2011

